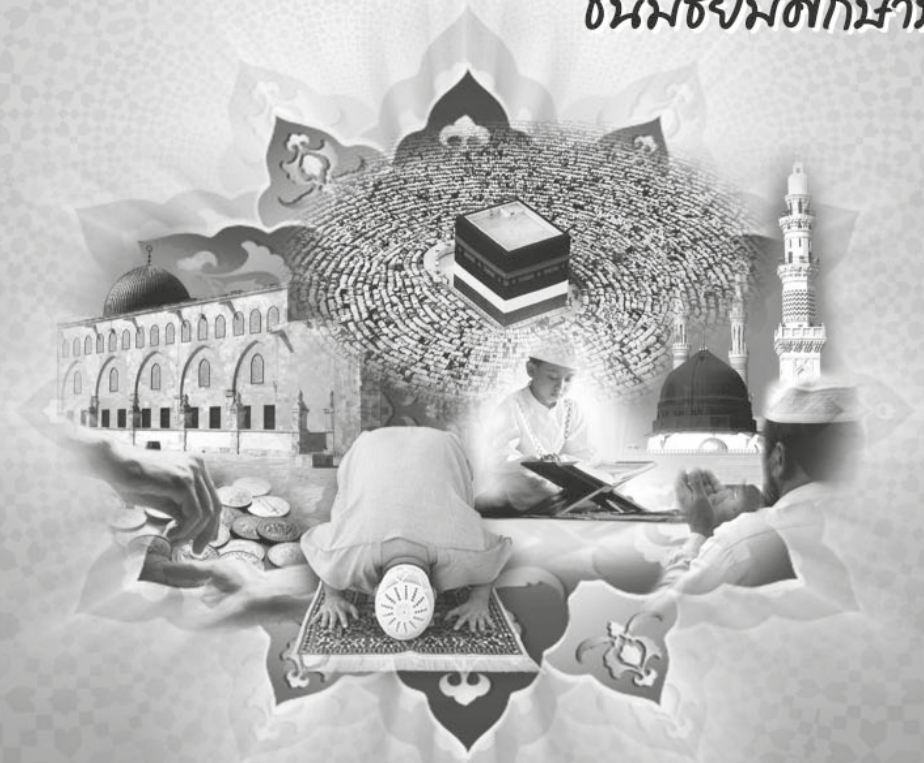

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

หนังสือเรียน

อิสลามศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

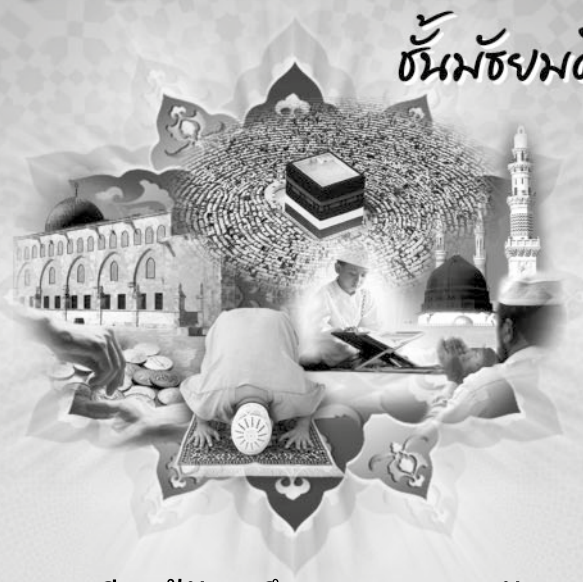
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเล่มนี้มีอาะฮ์-กุรอานควรจัดเก็บในสถานที่ที่เหมาะสม

หนังสือเรียน

อิสลามศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0 2288 5743 โทรสาร 0 2628 5335

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการจัดพิมพ์

ISBN : 978-974-01-9614-3

พิมพ์ครั้งที่ : 1

พ.ศ. : 2554

จำนวนพิมพ์ : 30,000 เล่ม

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

2249 ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310

โทรศัพท์ : 0 2538 3033, 0 2514 4033 โทรสาร : 0 2539 9956

คำนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในการจัดการเรียนรู้สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนนำหลักคำสอนของศาสนาไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต สำหรับผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม สถานศึกษาจะต้องจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ยึดมั่น ศรัทธา และปฏิบัติตนตามหลักการศาสนาอิสลาม มีคุณธรรมและจริยธรรมสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หนังสือเรียนอิสลามศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นหนังสือเรียนที่บูรณาการเนื้อหาตามโครงสร้างสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาระหว่างหลักศรัทธา ศาสนบัญญัติ จริยธรรม ศาสนประวัติ รวมถึงการบูรณาการอัล-กุรอานและอัล-หะดีษเข้ามาด้วย เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และขยายประสบการณ์นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถนำหลักธรรมคำสอนไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคมมุสลิมและสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหวังว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักการอิสลาม และบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร หากมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหนังสือ กรุณาแจ้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขอขอบคุณผู้เขียน คณะผู้ตรวจ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

21 มกราคม 2554

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ	
โครงสร้างอิสลาม.....	2
ความหมายของโครงสร้างอิสลาม.....	3
บรรดาสิ่งที่ทำลายอัล-อิสลาม	6
การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ	8
เตฮีดอัล-อูลูฮียะฮ์.....	9
ชีรกอัล-อูลูฮียะฮ์.....	14
การปฏิบัติอิบาดะฮ์.....	17
2 สุนนะฮ์ ผลบุญที่เพิ่มพูน	
ประเภทของการละหมาด.....	24
การละหมาดสุนนะฮ์.....	25
การละหมาดตะฮัจญุด.....	28
การละหมาดกุฮา.....	30
การละหมาดสุนนะฮ์อิสติกอเราะฮ์.....	30
การละหมาดรวมและการละหมาดย่อ.....	31
การถือศีลอดสุนนะฮ์.....	38
3 การจ่ายซะกาตุลฟิฏร	
ซะกาตุลฟิฏร.....	45
เงื่อนไขในการจ่ายซะกาตุลฟิฏร.....	45
หน้าที่ของผู้ที่ต้องจ่ายซะกาตุลฟิฏร.....	47
ผู้ที่มีสิทธิรับซะกาตุลฟิฏร.....	48
วิธีการจ่ายซะกาตุลฟิฏร.....	49

บทที่	หน้า
4 การจัดการญะนาซะฮ์	
ข้อควรปฏิบัติต่อศพ.....	53
การอาบน้ำศพ.....	53
การห่อศพ.....	54
การละหมาดญะนาซะฮ์.....	56
การฝังศพ.....	59
5 เคาละลีฟะฮ์ผู้ทรงธรรม	
ความหมายของเคาละลีฟะฮ์.....	66
การเลือกตั้งเคาละลีฟะฮ์.....	67
อำนาจหน้าที่ของเคาละลีฟะฮ์.....	68
เคาละลีฟะฮ์ผู้ทรงคุณธรรม.....	69
อับูบักรฺ อิบน์ อับีฎะฮ์.....	70
อุมัรฺ อิบน์ อัล-ค็อฏฏอบ.....	74
อูษมาน อิบน์ อ์ฟฟาน.....	78
อะลี อิบน์ อับีฏอลิบ.....	81
6 ศาสนสถานที่สำคัญในอิสลาม	
มัสญิดอัล-หะรอม.....	86
มัสญิดอัน-นะบะวี.....	90
มัสญิดอัล-อักศอ.....	94
7 คุณธรรม จริยธรรมตามแบบอย่างนบีมุฮัมมัด ﷺ	
การอดกลั้นและการให้อภัย.....	100
ความกล้าหาญ.....	103
การเป็นผู้มีจิตอาสา.....	106
บรรณานุกรม.....	109

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٢
 الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٣ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ٤
 إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ٥ أَهْدِنَا
 الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ٦ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ
 عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
 وَلَا الضَّالِّينَ ٧

บทที่ 1

การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ

โครงสร้างอิสลาม

ศาสนาอิสลามมีโครงสร้างหลัก 3 ประการ คือ

- อัล-อีมาน (الْإِيمَانُ)
- อัล-อิสลาม (الْإِسْلَامُ)
- อัล-อิหฺसान (الْإِحْسَانُ)

โครงสร้างหลักทั้ง 3 ประการ มีหลักฐานที่รายงานโดยอุมัร อิบน์ อัล-ค็อฏฏอบ ในเรื่องการถาม-ตอบระหว่างญิบรีลกับนบีมุฮัมมัด ﷺ ดังที่ปรากฏในช่วงท้ายของอัล-หะดีษว่า

فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ

ความว่า “แท้จริง เขาผู้นั้นคือญิบรีล เขามายังพวกท่าน โดยสอนให้พวกท่านรู้ถึงศาสนาของพวกท่าน”

(รายงานโดยมุสลิม)

คำว่า “ศาสนาของพวกท่าน” (دِينُكُمْ) ในอัล-หะดีษดังกล่าว หมายถึง ศาสนาอิสลามซึ่งมีโครงสร้างหลัก 3 ประการ ประกอบด้วย อัล-อีมาน อัล-อิสลาม และอัล-อิหฺसान โดยทั้ง 3 ประการนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ อัล-อีมาน หมายถึง สิ่งที่ถูกระบุไว้พร้อมกับอัล-อิสลาม ส่วนอัล-อิหฺसान หมายถึง สิ่งที่ถูกระบุไว้พร้อมกับ 2 ประการแรก เป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ โดยบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามนั้นมี 3 ระดับ คือ มุสลิม มุอฺมิน และมุหฺซิน ตามลำดับ ทั้งนี้ มุหฺซินนั้นมีลักษณะและสถานภาพที่มีคำจำกัดความมากกว่ามุอฺมิน ในขณะที่มุอฺมินมีลักษณะและสถานภาพที่มีคำจำกัดความมากกว่ามุสลิม ดังนั้นย่อมไม่มีอีมานที่สมบูรณ์หากไม่มีอิสลาม และย่อมไม่มีอิสลามหากไม่มีการอีมาน และบุคคลจะมีอีมานและอิสลามที่สมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อผู้นั้นมีอัล-อิหฺसान

ความหมายของโครงสร้างอิสลาม

■ อัล-อีมาน

อัล-อีมาน (الْإِيمَانُ) ตามหลักภาษา หมายถึง การศรัทธาและการเชื่อมั่นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดว่าเป็นความจริง

ส่วนความหมายของอัล-อีมานตามหลักวิชาเตฮะดีด อิมามมาลิก อิมามอัช-ชาฟิอีย์ อิมามอะหฺมัด อัล-เอาชาอีย์ อิสฮาก อิบน์ รอฮะวัยฮฺ นักวิชาการอัล-หะดีษและชาวเมืองมะดีนะฮฺ ตลอดจนนักวิชาการมุตะกัลลิมีนกลุ่มหนึ่งให้คำจำกัดความไว้ว่า อัล-อีมาน หมายถึง การศรัทธาด้วยหัวใจ (تَصَدِّيقٌ بِالْجَنَانِ) การยืนยันรับรอง (การศรัทธาในหัวใจ) ด้วยลิ้น (إِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ) และการประพฤติปฏิบัติด้วยองค์ประกอบหลักของศาสนา (عَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ) ดังที่ปรากฏในอัล-หะดีษว่า

قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَحْدَهُ ؟ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ
قَالَ : شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

ความว่า “นบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า พวกท่านรู้หรือไม่ว่า อะไรคือการมีอีมานต่ออัลลอฮฺ ﷻ องค์เดียว” พวกเขา (เหล่าเศาะหาบะฮฺ) กล่าวว่า “อัลลอฮฺ ﷻ และรสูลของพระองค์ รู้ดี” นบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า “(คือ) การปฏิญาณตนยืนยันว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ และแท้จริงมุฮัมมัด ﷺ คือรสูลของพระองค์”

(รายงานโดยอัล-บุคอรี)

และมีหลักฐานปรากฏในอัล-กุรอานว่า

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ..... ﴿١٤٣﴾

ความว่า “และ**ไม่ปรากฏว่า** อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงทำให้การอิมานของพวกเขาสูญเปล่าแต่อย่างใด”

(ซูเราะฮ์ อัล-บะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 143)

ในอายะฮ์ดังกล่าว อัลลอฮ์ ﷻ ทรงเรียกการละหมาดว่า “อิมาน” เนื่องจากมูลเหตุแห่งการประทานอายะฮ์นี้ลงมาเป็นเรื่องราวที่สะหาบะฮ์คนหนึ่งถามนบีมุฮัมมัด ﷺ ถึงภาคผลในการละหมาดของสะหาบะฮ์บางท่านที่เสียชีวิตไปแล้ว ในช่วงที่การละหมาดยังผินหน้าไปทางบัยตุลมักดิส ก่อนที่จะเปลี่ยนทิศกิบละฮ์กลับมายังบัยตุลลอฮ์อัล-หะรอม อัลลอฮ์ ﷻ จึงทรงประทานอายะฮ์นี้ลงมาเพื่อเป็นคำตอบ จากหลักฐานดังกล่าวยืนยันว่า การอิมานมิใช่เป็นเพียงความเชื่อด้วยหัวใจเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการกล่าวคำปฏิญาณตน ซึ่งเป็นการยืนยันความเชื่อด้วยวาจา และยังรวมถึงการละหมาดซึ่งเป็นการยืนยันความเชื่อด้วยการปฏิบัติอีกด้วย

อะหฺลุส สุนนะฮ์วัล-ญะมาอะฮ์ มิมดิเห็นพ้องว่า การศรัทธา (إِيمَانٌ) มีเพิ่มและมีบกพร่อง กล่าวคือ เมื่อผู้ศรัทธา (مُؤْمِنٌ) ประกอบคุณงามความดีด้วยการอิบาดะฮ์รูปแบบต่าง ๆ เช่น การซิกรุลลอฮ์ การอ่านอัล-กุรอาน การบริจาคทาน การละหมาดสุนนะฮ์ นอกเหนือจากการละหมาดฟิรฎุ และการถือศีลอดสุนนะฮ์ เป็นต้น การศรัทธาของเขาจะยิ่งเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน หากปรากฏว่าผู้ศรัทธาประพฤติสิ่งที่ขัดต่อหลักการของศาสนา เห็นห่างจากการซิกรุลลอฮ์ และการประกอบอิบาดะฮ์ที่เป็นสุนนะฮ์ การศรัทธาของเขาก็ย่อมลดระดับความเข้มลง จนถึงขั้นการมีศรัทธาที่อ่อนแอ มีหลักฐานยืนยันในเรื่องนี้ ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

وَإِذَا تَلَّيْتُمْ عَلَىٰكُمْ آيَاتُ رَبِّكُمْ إِيمَانًا..... ﴿٢﴾

ความว่า “และ**เมื่อ**อายะฮ์ต่าง ๆ ของพระองค์ได้ถูกอ่านแก่พวกเขา **อายะฮ์เหล่านั้นได้เพิ่มความศรัทธาแก่พวกเขา**”

(ซูเราะฮ์ อัล-อันฟาล อายะฮ์ที่ 2)

นักวิชาการอะหฺลุส สุนนะฮ์ วัล-ญะมาอะฮ์ ระบุว่า สิ่งใดที่สอดคล้องกับการเพิ่ม สิ่งนั้นย่อมสอดคล้องกับการลดลงโดยปริยาย (หมายความว่าเมื่อเพิ่มได้ก็ย่อมลดลงได้) อับู อัด-ดัจญาด

กล่าวว่า “ส่วนหนึ่งจากความเข้าใจ (ในหลักการศาสนา) ของบุคคล คือ การที่บุคคลนั้นหมั่นตรวจสอบการศรัทธาของตนและสิ่งที่บกพร่องไปจากการศรัทธานั้น และส่วนหนึ่งจากความเข้าใจของบุคคล คือ การที่บุคคลตระหนักว่าการศรัทธาของตนเพิ่มขึ้นหรือลดลง”

■ อัล-อิสลาม

อัล-อิสลาม (إِسْلَامٌ) ตามหลักภาษา หมายถึง การน้อมนำปฏิบัติตามและการยอมจำนน ส่วนอัล-อิสลาม ตามหลักวิชาเตฮะฮิด มี 2 นัย คือ

- อัล-อิสลาม หมายถึง ศาสนาอิสลามโดยรวมซึ่งประกอบด้วยหลักมูลฐานต่างๆ (الْأَصُولُ) และบรรดาข้อปลีกย่อย (الْفُرُوعُ) ทั้งในด้านความเชื่อ คำพูด และการปฏิบัติ
- อัล-อิสลาม หมายถึง บรรดาข้อปฏิบัติและคำพูดที่ปรากฏชัดภายนอก ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

قَالَتِ الْأَعْرَابُ ءِأَمَّا قُلٌ لَّمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا

ความว่า “**บรรดาชาวอาหรับเร่ร่อน (เบดูอิน) กล่าวว่า พวกเราศรัทธาแล้ว (มุฮัมมัด ﷺ) จึงกล่าวเถิดว่า พวกท่านทั้งหลายยังไม่ศรัทธา แต่ทว่าพวกท่านจงกล่าวว่า พวกเรายอมรับอิสลามแล้ว**”

(ซูเราะฮ์ อัล-หุญรอต อายะฮ์ที่ 14)

จากความหมายทั้ง 2 นัยข้างต้น สรุปได้ว่า หากกล่าวถึงอัล-อิสลามอย่างเดียวนั้นจะมีความหมายและนัยที่ครอบคลุมถึงอัล-อิมานด้วย แต่หากกล่าวถึงอัล-อิสลามควบคู่กับอัล-อิมาน ก็จะมีมีความหมายและนัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมภายนอก ในขณะที่อัล-อิมานนั้นมีความหมายและนัยที่เกี่ยวกับความเชื่อภายในจิตใจ

นักวิชาการได้กล่าวถึงสถานภาพของมุอฺมินและมุสลิมว่า มุสลิมอาจจะเป็นมุอฺมินในบางขณะและไม่ใช่มุอฺมินในบางขณะก็ได้ ส่วนมุอฺมินนั้นจะเป็นมุสลิมในทุกกรณี ทั้งนี้ คำว่า “มุอฺมิน” ใช้เรียกบุคคลที่ดำรงอยู่ในหลักคำสอนของศาสนาอย่างสมบูรณ์ทั้งภายนอกและภายใน ส่วนคำว่า “มุสลิม” นั้นใช้เรียกบุคคลที่เปล่งวาจาด้วยถ้อยคำปฏิญาณทั้งสองประโยค แต่มุสลิมผู้นั้นอาจจะไม่ปฏิบัติตามข้อชี้ขาดและนัยของประโยคทั้งสองนั้นก็เป็นได้

บรรดาสิ่งที่ทำลายอัล-อิสลาม

สิ่งที่จะทำลายความเป็นอิสลามของบุคคลมี 10 ประการ ดังนี้

1. การตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ ﷻ
2. การกำหนดสื่อกลางระหว่างบุคคลกับอัลลอฮ์ ﷻ ในการวิงวอนขอความช่วยเหลือ
3. การยินดีและยืนยันความถูกต้องในหลักความเชื่อของกลุ่มชนผู้ปฏิเสธ
4. การมีความเชื่อว่ามีทางนำอื่นที่ดีกว่าทางนำและการตัดสินของนบีมุฮัมมัด ﷺ
5. ความชิงชังและขุ่นเคืองต่อหลักคำสอนที่นบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำมาประกาศ
6. การถูกเหยียดหยามต่อหลักคำสอนของศาสนา
7. การเป็นนักไสยศาสตร์ (السَّحَرُ)
8. การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือต่อกลุ่มชนผู้ปฏิเสธในการทำร้ายและข่มเหงชาวมุสลิม
9. การมีความเชื่อว่า บุคคลบางคนสามารถออกจากการปฏิบัติตามหลักชะรีอะฮ์ของนบีมุฮัมมัด ﷺ
10. การหลบเลี่ยงและไม่เผยแสดงต่อหลักคำสอนของศาสนา ไม่ศึกษาเรียนรู้ และไม่ปฏิบัติตามหลักคำสอนตามศาสนบัญญัติโดยเด็ดขาด

■ อัล-อิหฺसान

อัล-อิหฺसान (إِلْحْسَانٌ) ตามหลักภาษา หมายถึง การปฏิบัติอย่างสวยงาม ประณีต และบริสุทธิ์

อัล-อิหฺसान ตามหลักวิชาการ หมายถึง สิ่งที่นบีมุฮัมมัด ﷺ อธิบายไว้ ดังที่ปรากฏในอัล-หะดีษว่า

أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ

ความว่า “(อัล-อิหฺसान) คือการที่ท่านอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ประหนึ่งดังว่า ท่านเห็นพระองค์ แม้ว่าท่านไม่เห็นพระองค์ แท้จริงพระองค์นั้นทรงเห็นท่าน”

(รายงานโดยมุสลิม)

■ ระดับชั้นของอัล-อิหฺसान

อัล-อิหฺसानตามอัล-หะดีษระบุไว้ มี 2 ระดับ คือ

1. การอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ประหนึ่งว่ากำลังเห็นพระองค์ด้วยหัวใจ มีสมาธิ และความมุ่งมั่น ตลอดจนมีความจดจ่อในการทำอิบาดะฮ์ ซึ่งผู้ปฏิบัติอิบาดะฮ์จะเกิดความยำเกรง ความครั่นคร้ามต่อความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ ﷻ เนื่องจากเขากำลังอยู่เบื้องหน้าพระองค์ นักวิชาการเรียกระดับของอัล-อิหฺसानนี้ว่า “อัล-มุฮาซะดะฮ์” (الْمُحَاذَعَةُ) คือ สภาวะประจักษ์ทางจิต

2. การมีความบริสุทธิ์ใจ (إِلْخَاصٌ) ในการทำอิบาดะฮ์ กล่าวคือ ผู้ทำอิบาดะฮ์มีสมาธิและตระหนักถึงการสวดส่งของอัลลอฮ์ ﷻ และความใกล้ชิดของพระองค์ เมื่อผู้ทำอิบาดะฮ์มีสภาวะดังกล่าวเกิดขึ้นในจิตใจ เขาผู้นั้นก็จะทำอิบาดะฮ์ด้วยความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮ์ ﷻ เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น ระดับของอิหฺसानในระดับที่ 2 นี้ รองลงมาจากระดับแรก และเป็นสิ่งที่จะนำไปสู่ระดับแรก อันเป็นขั้นสูงสุดของอัล-อิหฺसान นักวิชาการเรียกระดับของอัล-อิหฺसानนี้ว่า “อัล-อิคลาศ” (الْإِلْخَاصُ) คือ สภาวะจิตบริสุทธิ์ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการรับรู้และสวดส่งของอัลลอฮ์ ﷻ ที่มีผลทำให้ผู้ทำอิบาดะฮ์เข้าถึงระดับของอัล-อิหฺसान ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا..... ﴿٦١﴾

ความว่า “ไม่ว่าพวกท่านจะประพฤติปฏิบัติงานใดก็ตาม นอกเสียจากว่าเรา (อัลลอฮ์ ﷻ) เป็นประจักษ์พยานรับรู้ต่อพฤติกรรมของพวกท่านเสมอ”
(สุเราะฮ์ ยูนุส อายะฮ์ที่ 61)

และมีหลักฐานปรากฏในอัล-กุรอานว่า

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾ الَّذِي يَرْنُكَ حِينَ تَقُومُ وَتَقْلُبُكَ ﴿٢١٨﴾
فِي السَّجْدَيْنِ ﴿٢١٩﴾ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

ความว่า “และสูเจ้าจงมอบหมายต่อพระผู้ทรงเกียรติยิ่ง ผู้ทรงกรุณายิ่ง ซึ่งพระองค์
ทรงเห็นสูเจ้า ขณะที่สูเจ้ายืนและเปลี่ยนอิริยาบถในหมู่บรรดาผู้กราบกราน แท้จริงพระองค์
คือพระผู้ทรงได้ยิน อีกทั้งทรงรู้ดียิ่ง”

(สุเราะฮ์ อัล-ฮุอะรออฺ อายะฮ์ที่ 217-220)

การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ

การศรัทธา (إِيمَانٌ) ในทางภาษา หมายถึง การเชื่อมั่น

ส่วนความหมายทางวิชาการ การศรัทธา หมายถึง การเชื่อมั่นต่อบัพัญญิตีที่อัลลอฮ์ ﷻ
ทรงประทานให้บีบีมุฮัมมัด ﷺ นำมาเผยแผ่แก่มวลมนุษย์ ประกอบด้วย อัล-อีมาน อัล-อิสลาม
อัล-อิหฺसान ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้ คือโครงสร้างหลักของศาสนาอิสลาม ซึ่งเรียกผู้ศรัทธาชาวยว่า
“มุอฺมิน” และผู้ศรัทธาหญิงว่า “มุอฺมินะฮ์”

หลักศรัทธาเป็นความจำเป็นทางด้านจิตใจของมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถใช้ชีวิต
อย่างเป็นปกติสุขได้ นอกจากจะต้องมีสิ่งยึดเหนี่ยวภายในจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นหลักศาสนา ปรัชญา
หรืออุดมการณ์ เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ทางด้านจริยธรรม
กำหนดความดีและความชั่ว ความถูกและความผิด แม้ว่าอัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานสติปัญญาแก่
มนุษย์ เพื่อให้แยกแยะความถูกผิดแล้วก็ตาม

หลักศรัทธาในศาสนาอิสลามที่เกี่ยวกับการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ เรียกว่า “เตาฮีด”
ซึ่งนักวิชาการได้แบ่งหลักการเตาฮีดออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เตาฮีดอัร-รูบูบียะฮ์
2. เตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮ์
3. เตาฮีดอัล-อัสมาอฺอัศ-ศิฟาต

เตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮ์

อัล-อูลูฮียะฮ์ หมายถึง การมีคุณลักษณะที่สมควรแก่การอิบาดะฮ์ เป็นคุณลักษณะที่
ปรากฏอยู่ ณ อัลลอฮ์ ﷻ แต่เพียงองค์เดียว ไม่มีสิ่งอื่นใดเป็นภาคีกับพระองค์ในคุณลักษณะ
ดังกล่าว

เตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮ์ หมายถึง การศรัทธาอย่างมั่นคงว่า อัลลอฮ์ ﷻ เป็นพระเจ้าผู้
เที่ยงแท้เพียงองค์เดียว ไม่มีพระเจ้าอื่นนอกจากพระองค์ การอิบาดะฮ์ทุกรูปแบบต้องปฏิบัติ
ต่ออัลลอฮ์ ﷻ เพียงองค์เดียว เช่น การขอคูอาอฺ การละหมาด การมอบหมาย เป็นต้น

มุสลิมต้องยอมรับว่าอัลลอฮ์ ﷻ เป็นพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้นที่สมควรได้รับการอิบาดะฮ์
จากทุกสรรพสิ่ง พระองค์สมควรได้รับการรักดีแต่เพียงผู้เดียว การละหมาด การถือศีลอด
การจ่ายซะกาต การขอคูอาอฺ การขอความช่วยเหลือ การมอบหมาย การมุ่งหวัง การเชือด
สัตว์พลี การบวช และอื่น ๆ จะต้องกระทำเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น ดังนั้น หากผู้ใดทำสิ่งเหล่านี้
แก่ผู้อื่นหรือเพื่อผู้อื่นนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ ย่อมถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ตั้งภาคี (مُشْرِكٌ) และจะกลายเป็น
ผู้สืบทอดจากการเป็นมุสลิม (مُزْنِي) ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ

إِنَّهُ لَا يَفْلَحُ الْكَافِرُونَ ﴿٢١٧﴾

ความว่า “และผู้ใดที่วิงวอนขอความช่วยเหลือจากสิ่งกราบไหว้อื่น ๆ พร้อมกับอัลลอฮ์ ﷻ
ซึ่งไม่มีหลักฐานใด ๆ มาตอกย้ำความชอบธรรมของเขาในสิ่งนั้น การพิพากษาเขาผู้นั้นอยู่ ณ
พระผู้อภิบาลของเขา แท้จริงบรรดาผู้ปฏิเสธนั้นย่อมไม่ประสบความสำเร็จ”

(สุเราะฮ์ อัล-มุอฺมินีน อายะฮ์ที่ 117)

คราวใดที่มนุษย์ไม่ตอบสนองเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮ์ โดยการรักดีสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ
หรือรักดีสิ่งอื่นร่วมกับอัลลอฮ์ ﷻ พระองค์จะส่งบรรดาทูตมาชี้แจงมนุษย์เหล่านั้น พร้อมกับ
ประทานคัมภีร์เป็นทางนำและตักเตือนพวกเขา เพื่อให้พวกเขาปฏิบัติอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ
เพียงองค์เดียว และละทิ้งการทำอิบาดะฮ์ต่อสิ่งอื่นทั้งหมด ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٢٠﴾

ความว่า “และเราได้ส่งรูดคนใดมาก่อนหน้าเจ้า นอกเสียจากเราจะประทานวะหฺยู แก่รูดผู้นั้นว่า แท้จริงหาได้มีพระเจ้าใดที่ถูกเคารพสักการะโดยเที่ยงแท้ นอกจากข้าไม่ ดังนั้น สุเจ้าจงอิบาดะฮฺต่อข้า”

(สุเราะฮฺ อัล-อัมบิยาฮฺ อายะฮฺที่ 25)

และมีหลักฐานปรากฏในอัล-กุรอานอีกว่า

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۖ

ความว่า “และแท้จริง เราได้ส่งรูดคนหนึ่งในทุกประชาชาติ (โดยเขาประกาศว่า) ท่านทั้งหลายจงอิบาดะฮฺต่ออัลลอฮฺ ﷻ และจงหลีกห่างจากฏอฮูต (สิ่งที่ถูกอุปโลกน์ขึ้นเป็นพระเจ้า)”

(สุเราะฮฺ อัน-นะหฺลฺ อายะฮฺที่ 36)

นบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวถึงเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺ ดังที่ปรากฏในอัล-หะดีษว่า

مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نَدَاً دَخَلَ النَّارَ

ความว่า “ผู้ใดเสียชีวิตในสภาพที่วิงวอนขอต่อสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ เขาผู้นั้นย่อมเข้าสู่รกรภูมิ”

(รายงานโดยอัล-บุคอรียฺ)

■ หัวใจของเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺ

แก่นและหัวใจของเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺ คือ การที่มนุษย์เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมาจาก อัลลอฮฺ ﷻ โดยมองข้ามปัจจัยแห่งสาเหตุและตัวแปรต่างๆ เช่น มองว่าการเกิดสิ่งดี สิ่งร้าย สิ่งมีคุณ สิ่งมีโทษ และอื่นๆ ทุกสิ่งมาจากพระองค์เพียงผู้เดียว และในเวลาเดียวกันมนุษย์จะต้องอิบาดะฮฺต่ออัลลอฮฺ ﷻ เพียงองค์เดียว และไม่นำสิ่งใดมาเป็นภาคีกับพระองค์

■ ผลของเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺ

เมื่อมุสลิมเข้าใจถึงแก่นของเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺ มุสลิมจะมอบหมายตนเองกับอัลลอฮฺ ﷻ เพียงองค์เดียว เทิดทูนและยอมจำนนต่อกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่พระองค์ทรงสร้างและกำหนดขึ้น ในขณะเดียวกัน มุสลิมจะละเว้นการวอนขอต่อสิ่งถูกสร้าง เพราะสิ่งเหล่านั้นไม่สามารถให้คุณ และให้โทษอันใดต่อมนุษย์ด้วยตัวของมันเอง

โดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นทุกคนล้วนยอมรับเตาฮีดอัล-รูบูบียะฮฺ แต่การยอมรับในหลักเตาฮีดข้อนี้เพียงอย่างเดียวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะถือว่าเขาเป็นผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ และทำให้เขารอดพ้นจากการถูกลงโทษในวันอาคิรฺได้ ในอดีตที่ผ่านมามารร้ายอับลิสและพวกมุขรีกินต่างยอมรับในเตาฮีดอัล-รูบูบียะฮฺนี้ กล่าวคือพวกเขาเชื่อว่าอัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างทุกสรรพสิ่ง ทรงบริหารความเป็นไปของจักรวาลแต่เพียงองค์เดียว และพวกเขามีได้กล่าวอ้างว่า สิ่งอื่นที่ถูกอุปโลกน์ขึ้นเป็นพระเจ้านั้นได้สร้างสรรพสิ่งทั้งปวง แต่พวกเขากลับไม่เคารพสักการะต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยการให้เอกภาพและความบริสุทธิ์ใจ โดยตั้งภาคีกับพระองค์ด้วยการอิบาดะฮฺ สิ่งอื่นควบคู่กับการอิบาดะฮฺต่อพระองค์ ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّوهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ
وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا
وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

ความว่า “และในหมู่มนุษย์นั้น มีผู้ที่ยึดถือบรรดาภาคีอื่นนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งพวกเขารักภาคีเหล่านั้นเช่นเดียวกับรักอัลลอฮฺ ﷻ แต่บรรดาผู้ศรัทธานั้นเป็นผู้ที่รักอัลลอฮฺ ﷻ มากยิ่งกว่า และหากบรรดาผู้ธรรมจะได้เห็น ขณะที่พวกเขาเห็นการลงโทษอยู่นั้น (แน่นอน พวกเขาจะต้องตระหนักดีว่า) แท้จริงอำนาจเป็นของอัลลอฮฺ ﷻ ทั้งสิ้น และแท้จริงอัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นผู้ทรงลงโทษที่รุนแรงยิ่ง”

(ซูเราะฮฺ อัล-บะเกาะเราะฮฺ อายะฮฺที่ 165)

ภาคีที่ปรากฏในอายะฮฺดังกล่าว หมายถึง มนุษย์ มลาอิกะฮฺ จิน เจว็ด ตลอดจนสิ่งอื่นใดที่ถูกเคารพสักการะนับถือเทียบเท่าอัลลอฮฺ ﷻ เพราะเข้าใจว่าภาคีเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของตน สามารถให้คุณ ให้โทษ ช่วยเหลือ เกื้อกูล และบันดาลให้พ้นจากภัยต่าง ๆ ได้ ทั้งๆ ที่ความจริงแล้วอัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้นที่สามารถบันดาลให้เกิดสิ่งดังกล่าวแก่มนุษย์ ดังนั้น ผู้ใดที่ยอมรับเตาฮีดอัร-รูนูบียะฮฺเพียงอย่างเดียว ไม่ถือว่าเป็นมุสลิม จนกว่าเขาจะยอมรับเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺด้วย และกล่าวคำว่า “ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ”

ชื่อของเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺ

1. เตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺ (تَوْحِيدُ الْأَوْهِيَّةِ)
2. เตาฮีดอัล-อิบาดะฮฺ (تَوْحِيدُ الْعِبَادَةِ)
3. เตาฮีดอัล-อิรอะดะฮฺ (تَوْحِيدُ الْإِرَادَةِ)
4. เตาฮีดอัล-ก๊อศดฺ (تَوْحِيدُ الْقَصْدِ)
5. เตาฮีดอัล-ฟิอฺล (تَوْحِيدُ الْفِعْلِ)
6. เตาฮีดอัล-อะมัล (تَوْحِيدُ الْعَمَلِ)

สำหรับเตาฮีดอัร-รูนูบียะฮฺและเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺ คือ สองส่วนที่แยกจากกันไม่ได้ ซึ่งต่างเป็นเงื่อนไขของกันและกัน ด้วยเหตุผลดังนี้

● เตาฮีดอัร-รูนูบียะฮฺเป็นสิ่งที่แยกจากเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺไม่ได้ ดังนั้น ผู้ใดที่ยอมรับว่าอัลลอฮฺ ﷻ องค์เดียว คือ พระผู้อภิบาล ผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงสิทธิ์ ผู้ประทานปัจจัยยังชีพ และอื่น ๆ ผู้นั้นก็จะต้องยอมรับว่ามีเพียงอัลลอฮฺ ﷻ องค์เดียวเท่านั้นที่ควรแก่การอิบาดะฮฺ ผู้นั้นจึงต้องไม่วิงวอนขอความช่วยเหลือจากสิ่งอื่นใดนอกจากพระองค์ เขาจะต้องไม่มอบหมายและไม่กระทำการต่าง ๆ ที่อยู่ในข่ายของการอิบาดะฮฺ นอกจากกระทำต่อพระองค์เท่านั้น และเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺก็เป็นเงื่อนไขที่ขาดไม่ได้สำหรับเตาฮีดอัร-รูนูบียะฮฺเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ทุกคนที่อิบาดะฮฺต่ออัลลอฮฺ ﷻ เพียงองค์เดียวและไม่นำสิ่งอื่นใดมาตั้งภาคีกับพระองค์ ก็จะศรัทธามั่นว่า อัลลอฮฺ ﷻ คือ พระผู้อภิบาล พระผู้ทรงสร้าง และพระผู้เป็นเจ้าของทุกสรรพสิ่งในจักรวาล

● เตาฮีดอัร-รูนูบียะฮฺและเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺบางครั้งถูกกล่าวพร้อมกัน โดยที่ให้ความหมายแตกต่างกัน คำว่า อัร-ร็อบบ มีความหมายว่า พระผู้เป็นเจ้าของและผู้บริหาร ในขณะที่คำว่า อัล-อิลาฮฺ มีความหมายว่า ผู้ถูกอิบาดะฮฺด้วยความชอบธรรม ผู้ควรแก่การเคารพสักการะเพียงองค์เดียว ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอ่านว่า

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾

ความว่า “จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด ﷺ ข้าพระองค์ขอความคุ้มครองต่อพระผู้อภิบาลแห่งมนุษยชาติ ผู้ทรงปกครองมนุษยชาติ พระผู้เป็นเจ้าของแห่งมนุษยชาติ”

(ซูเราะฮฺ อัน-นาส อายะฮฺที่ 1-3)

บางครั้งคำทั้ง 2 อาจถูกกล่าวโดยแยกจากกัน ซึ่งในทางความหมายแล้วจะมีความหมายรวมกัน ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอ่านว่า

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ ﴿١٦٦﴾

ความว่า “จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด ﷺ ว่า จะให้ฉันแสวงหาสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ มาเป็นพระเจ้ากระนั้นหรือ ทั้ง ๆ ที่พระองค์ คือ พระผู้อภิบาลของทุกสรรพสิ่ง”

(ซูเราะฮฺ อัล-อันอาม อายะฮฺที่ 164)

ซิริกอัล-อูลูฮียะฮ์

ซิริกอัล-อูลูฮียะฮ์ คือ การที่มนุษย์ตั้งภาคีกับอัลลอฮ์ ﷻ ในการปฏิบัติอิบาดะฮ์ การวิงวอน การมุ่งหวัง และการสำนึกผิด การกระทำความผิดเหล่านี้ถือเป็นการทำซิริกที่อัลลอฮ์ ﷻ จะไม่ทรงให้อภัย ยกเว้นผู้กระทำความผิดต่อพระองค์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เสียใจ และละทิ้งการกระทำความผิดดังกล่าวอย่างสิ้นเชิง ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِن يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ ﴿١﴾

ความว่า “(โอ้ผู้ศรัทธา) จงกล่าวแก่ผู้ปฏิเสธทั้งหลายว่า หากพวกเขาหยุด (จากการตั้งภาคี) สิ่งที่ผ่านมาจะถูกลบให้แก่มหาพวกเขา”
(สุเราะฮ์ อัล-อันฟาล อายะฮ์ที่ 38)

■ ประเภทของซิริกอัล-อูลูฮียะฮ์

ซิริกอัล-อูลูฮียะฮ์ มี 4 ประเภท ดังนี้

1. ซิริกอัล-คะฮะฮ์ หมายถึง การวิงวอนขอต่อสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ หรือการวิงวอนขอความช่วยเหลือต่อสิ่งอื่นเคียงคู่กับอัลลอฮ์ ﷻ ซิริกประเภทนี้ถือเป็นหนึ่งในบรรดาชนิดของซิริกอักบาร ซึ่งทำให้สิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม (مُرَدٍّ) เนื่องจากการวิงวอนขอ (الدُّعَاءُ) เป็นอิบาดะฮ์ที่สำคัญที่สุด ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ

يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٢٦٦﴾

ความว่า “และพระผู้อภิบาลของพวกเขาเจ้าทั้งหลายตรัสว่า พวกเขาเจ้าทั้งหลายจงวิงวอนขอต่อข้า ข้าจะตอบรับแก่พวกเขาเจ้าทั้งหลาย แท้จริงบรรดาผู้หยิ่งยะโสโอหังจากการปฏิบัติอิบาดะฮ์ต่อข้า พวกเขาจะได้เข้าสู่รณภพอันนรกในสภาพที่อับยศต่ำต้อย”
(สุเราะฮ์ มอไฟรุ อายะฮ์ที่ 60)

และมีหลักฐานปรากฏในอัล-หะดีษว่า

الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ

ความว่า “การวิงวอนขอนั้น คือ การอิบาดะฮ์”
(รายงานโดยอับ-ดิรฺมิซีย)

และยังปรากฏในอัล-หะดีษอีกว่า

إِنَّهُ مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ

ความว่า “แท้จริง ผู้ใดไม่วิงวอนขอต่ออัลลอฮ์ ﷻ พระองค์จะทรงกริ้วผู้นั้น”
(รายงานโดยอับ-ดิรฺมิซีย)

หลักฐานที่ยืนยันการทำซิริกประเภทนี้ ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

فَإِذَا رَكَبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٢٦﴾

ความว่า “ดังนั้น เมื่อพวกเขาโดยสารเรือเดินทะเล พวกเขาได้วิงวอนขอต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในสภาพที่พวกเขาทำให้ศาสนา (การปฏิบัติอิบาดะฮ์) บริสุทธิ์เฉพาะพระองค์ ครั้นเมื่อพระองค์ให้พวกเขาปลอดภัยจนถึงฝั่งแล้ว เมื่อนั้นพวกเขาก็ตั้งภาคีอีก”
(สุเราะฮ์ อัล-อันกะบูต อายะฮ์ที่ 65)

2. ซิริกอัน-นียะฮ์ วัล-อิรอะฮ์ วัล-กือศด หมายถึง การมีเจตจำนงมุ่งหมายในการดำรงชีวิตและแสดงพฤติกรรมที่มีเจตนามุ่งหมายไปยังสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ กล่าวคือ ผู้ทำซิริกประเภทนี้มีได้กระทำความต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตของพวกเขาเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ แต่กระทำให้โลกดุนยาเท่านั้น หลักฐานของซิริกประเภทนี้ ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا نُوِفَّ إِلَيْهِمْ أَعْمَلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿٢٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا خِرَةٌ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَطِلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

ความว่า “ผู้ใดที่ปรากฏว่า เขามุ่งหมายเพียงชีวิตในโลกนี้และความสวยงามของมัน เราจะทำให้การประพาศทั้งหลายของพวกเขาเป็นไปอย่างสมบูรณ์ในโลกนี้ โดยที่พวกเขาจะไม่ถูกรบกวนในโลกนี้เลย พวกเขาเหล่านี้คือบรรดาผู้ซึ่งมิได้รับสิ่งใดในโลกอาคิเราะฮ์ นอกจากนรกภูมิ และสิ่งที่พวกเขากระทำไว้ในโลกนี้ย่อมไร้ค่า และสิ่งที่พวกเขาเคยประพาศไว้ (จากคุณงามความดี) ย่อมเป็นโมฆะ”

(สุเราะฮ์ ฮุด อายะฮ์ที่ 15-16)

3. ชิริกอุฏ-ฏออะฮ์ หมายถึง การมอบความจงรักภักดี ปฏิบัติตาม และเชื่อฟังสิ่งอื่น นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ ทั้ง ๆ ที่สิ่งเหล่านั้นเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ หรือเป็นการบิดเบือนหลักคำสอนของพระองค์ เช่น การกำหนดสิ่งหนึ่งว่าเป็นอิบาดะฮ์ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีบัญญัติทางศาสนารองรับ การถือว่าสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่หะลาละ ทั้ง ๆ ที่มีบัญญัติห้ามไว้อย่างชัดเจน และการถือว่าสิ่งหนึ่งเป็นที่หะรอม ทั้ง ๆ ที่มีบัญญัติอนุมัติไว้ เป็นต้น การทำชิริกประเภทนี้มักเกิดขึ้นในกรณีของการปฏิบัติตามหรือเชื่อฟังบรรดาผู้รู้ทางศาสนา ที่ศาสนิกชนบางกลุ่มเชื่อถืออย่างหลับหูหลับตา ดังกรณีของยะฮูดียและนัศรอเนียที่ภักดีเชื่อฟังในสิ่งที่บรรดาปุโรหิตและบาทหลวงของพวกเขาที่กำหนดเป็นศาสนกิจและพิธีกรรมทางศาสนา โดยไม่มีบัญญัติไว้ในคัมภีร์อัล-เตารอฮ์และอัล-อินญิลมารับรอง

หลักฐานของชิริกประเภทนี้ ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

أَتَّخِذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

ความว่า “พวกเขา (ชาวคัมภีร์) ยึดเอาบรรดาปุโรหิตและบรรดาบาทหลวงของพวกเขาเป็นพระเจ้าอื่นนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ และยึดอัล-มะสียะห์ บุตรมัรยัม (เป็นพระเจ้า) ทั้ง ๆ ที่พวกเขา มิได้ถูกบัญชาให้ นอกจากให้พวกเขาอิบาดะฮ์ต่อพระเจ้าองค์เดียว หากได้มีพระเจ้าที่ถูกอิบาดะฮ์ โดยเที่ยงแท้ นอกจากพระองค์ไม่ มหาบริสุทธิ์แด่พระองค์จากสิ่งที่พวกเขาได้ตั้งภาคี”

(สุเราะฮ์ อัด-เตาเบฮ์ อายะฮ์ที่ 31)

4. ชิริกอัล-มะหับบะฮ์ หมายถึง การมีความรักต่อสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ ในเชิงอิบาดะฮ์ มีหลักฐานดังที่ปรากฏในอัล-กุรอานว่า

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّوهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ ۚ

ความว่า “และส่วนหนึ่งจากมนุษย์นั้น คือผู้ที่ยึดบรรดาภาคีอื่นนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ โดยที่พวกเขารักต่อบรรดาภาคีเหล่านั้น เหมือนการรักอัลลอฮ์ ﷻ”

(สุเราะฮ์ อัล-บะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 165)

ดังนั้น ชิริกทั้ง 4 ประเภทข้างต้นถือเป็นชิริกอุกบัร ซึ่งทำให้ผู้ทำชิริกดังกล่าวสิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม นอกจากนี้การโอ้อวดในการทำอิบาดะฮ์ ซึ่งเรียกว่า อีร-รียาอ์ (الرِّيَاءُ) ถือเป็นส่วนหนึ่งจากประเภทของชิริกอัล-อุลูฮียะฮ์เช่นกัน แต่เป็นชิริกอัศ-ซ็ออ์ (شِرْكٌ أَصْغَرُ) ซึ่งไม่ส่งผลให้ผู้กระทำชิริกผู้นี้สิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม แต่ถือเป็นบาปใหญ่ (الكِبْرَةُ) ที่ทำลายผลบุญของการทำอิบาดะฮ์และต้องเตาบะฮ์ตัวโดยไม่ต้องกล่าวคำปฏิญาณ (الشَّهَادَةُ) ใหม่ ซึ่งต่างจากชิริก 4 ประเภทที่กล่าวมา ซึ่งจำเป็นต้องเตาบะฮ์พร้อมกับการกล่าวคำปฏิญาณ (الشَّهَادَةُ) ใหม่ด้วย

เนื่องจากชิริกทั้ง 4 ประเภท ตลอดจนการโอ้อวด (الرِّيَاءُ) ถือเป็น การตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในการทำอิบาดะฮ์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกล่าวถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับอิบาดะฮ์ต่อไป

การปฏิบัติอิบาดะฮ์

■ ความหมายของอิบาดะฮ์

อิบาดะฮ์ (عِبَادَة) ตามหลักภาษา หมายถึง การเป็นบ่าวหรือทาส ทาสในภาษาอาหรับเรียกว่า อับดูน (عَبْدٌ) มีคำพหูพจน์ว่า อิบาด (عِبَاد) และเรียกผู้แสดงออกซึ่งความเป็นบ่าวหรือทาสผู้ภักดีว่า อาบีด (عَبِيد) มีคำพหูพจน์ว่า อุบบาด (عِبَائِد)

ส่วนความหมายตามหลักวิชาเตาฮีด อิบาดะฮ์ หมายถึง ชื่อที่ประมวลไว้สำหรับทุกสิ่ง ที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงรักและทรงพึงพอพระทัยต่อสิ่งนั้น ไม่ว่าจะเป็นบรรดาจิกรรมและพฤติกรรมทั้งภายนอกและภายใน

● พฤติกรรมภายนอก (الْأَعْمَالُ الظَّاهِرَةُ) เช่น การเปล่งวาจาด้วยสองประโยคของการปฏิญาณตน การละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอด การประกอบพิธีหัจญ์ การอุสฮาต ในวิถีทางของอัลลอฮ์ ﷻ การกำชับให้กระทำความดี การห้ามปรามจากการทำความชั่ว การช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น

- พฤติกรรมภายใน (أَعْمَالُ الْبَاطِنِ) เช่น การศรัทธาในรูกนอิมาน ทั้ง 6 ประการ การมีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ การมีความมุ่งมั่น การมอบหมาย การขอความช่วยเหลือ ความรัก และความซิงที่เป็นไปเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ เป็นต้น

■ การปฏิบัติอิบาดะฮ์ที่ถูกต้องตามหลักเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮ์

การปฏิบัติอิบาดะฮ์ที่ถูกต้องตามหลักเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮ์ต้องมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ มีความรัก ความเกรงกลัว และความมุ่งมั่น จะขาดคุณลักษณะข้อหนึ่งข้อใดจาก 3 ประการนี้ไม่ได้ ดังที่ปรากฏในคำกล่าวของชาวสะลัฟบางท่านความว่า “ผู้ใดอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยความรักเพียงอย่างเดียว ผู้นั้นคือพวกนอกรีต (ซินดิก) ผู้ใดอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยความมุ่งมั่นเพียงอย่างเดียว ผู้นั้นคือพวกมูรญิอะฮ์ (พวกที่กล่าวว่าการทำงานไม่ส่งผลต่อการศรัทธา) และผู้ใดอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยความเกรงกลัวเพียงอย่างเดียว ผู้นั้นคือพวกหะรूरียะฮ์ (พวกเคาะวาริจญ์ที่อยู่ในเมืองหะรूरอ) และผู้ใดอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยความรัก ความเกรงกลัว และความมุ่งมั่น ผู้นั้นคือผู้ศรัทธาที่ให้ออกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างสมบูรณ์”

■ การอิบาดะฮ์ที่ถูกตอบรับ

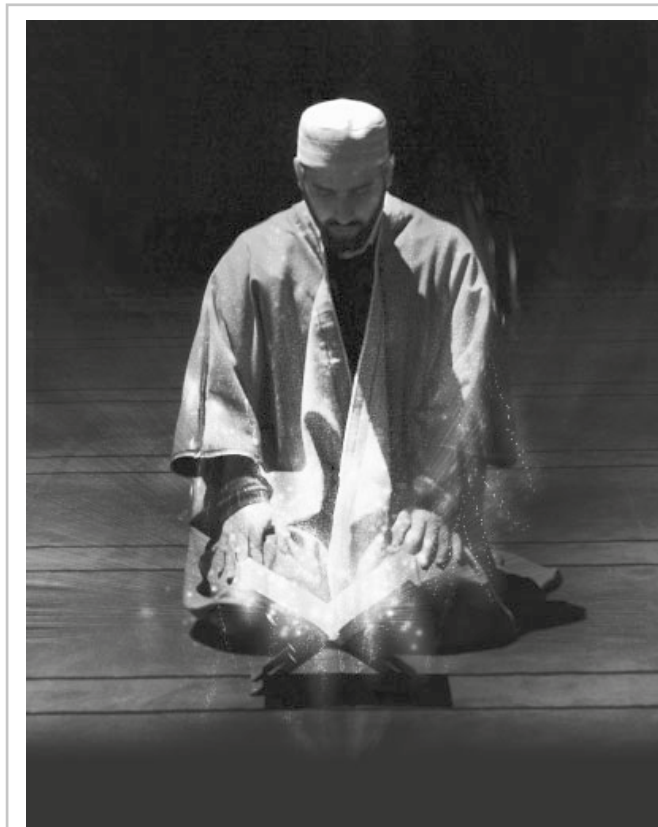
การปฏิบัติอิบาดะฮ์ที่ถูกตอบรับและถือเป็นอะมัลที่ศอลิหฺ ต้องมีเงื่อนไข 2 ประการ คือ

- มีความบริสุทธิ์ใจ (إِلْخَاصٌ) ในการตั้งนียะฮ์ว่ากระทำอิบาดะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ ﷻ เพียงพระองค์เดียว ไม่นำสิ่งใดมาเป็นภาคี และไม่กระทำหรือละทิ้งเนื่องจากการโอ้อวด (أَلْبُيْءُ) ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอ่านว่า

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ..... ﴿١٠٦﴾

ความว่า “และพวกเขามีได้ถูกบัญชาให้หันออกจากพวกเขาจะต้องอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในสภาพที่พวกเขาทำให้ศาสนา (การอิบาดะฮ์) บริสุทธิ์เฉพาะพระองค์”

(สุเราะฮ์ อัล-บะยยินะฮ์ อายะฮ์ที่ 5)

● **ปฏิบัติตามรูปแบบ (الْمَنَاجَةُ)** ที่ศาสนาบัญญัติไว้ กล่าวคือ การทำอิบาดะฮ์นั้นต้องสอดคล้องกับหลักการของศาสนา จะตัดทอน ต่อเติม หรือบิดเบือนไม่ได้ โดยเฉพาะอิบาดะฮ์ที่มีรูปแบบเฉพาะ มีกำหนดเวลาหรือสถานที่ เช่น การละหมาด การประกอบพิธีหัจญ์ เป็นต้น ดังที่มีหลักฐานปรากฏในอัล-กุรอานว่า

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

ความว่า “(โอ้ มุฮัมมัด ﷺ) จงกล่าวเถิด หากปรากฏว่าพวกท่านรักอัลลอฮ์ (ดังคำกล่าวอ้าง) แล้ว(โอ้) พวกท่านจงปฏิบัติตาม(แนวทางของ)ฉัน อัลลอฮ์ จะรักพวกท่าน และพระองค์จะอภัยบาปทั้งหลายแก่พวกท่าน และอัลลอฮ์ ทรงอภัยยิ่ง อีกทั้งทรงกรุณายิ่ง” (สุเราะฮ์ อาลิอิมรอน อายะฮ์ที่ 31)

และยังมีหลักฐานปรากฏในอัล-กุรอานอีกว่า

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾

ความว่า “และสิ่งใดที่รَسُولได้นำมายังพวกท่าน ดังนั้นพวกท่านจงยึดถือสิ่งนั้น และสิ่งใดที่รَسُولได้ห้ามพวกท่านจากสิ่งนั้น ดังนั้นพวกท่านจงยุติเสียเถิด” (สุเราะฮ์ อัล-หัชร อายะฮ์ที่ 7)

อิมามอัช-ชาฟีอียฺ กล่าวว่าไว้ความว่า “เมื่อพวกท่านเห็นชายผู้หนึ่งเดินบนผิวน้ำหรือเหาะอยู่ในอากาศ พวกท่านจงอย่าเชื่อเขาผู้นั้น (ว่าเป็นคนรักของอัลลอฮ์ ﷺ) จนกว่าพวกท่านจะได้รู้ถึงการปฏิบัติตามแนวทางรَسُولของชายผู้นั้นเสียก่อน”

การทำอิบาดะฮ์ที่สมบูรณ์และอัลลอฮ์ ﷻ ทรงตอบรับนั้น จำเป็นต้องมีความบริสุทธิ์ใจ (إخلاص) และความถูกต้องตามที่ศาสนาบัญญัติไว้ หากกระทำถูกต้องเพียงอย่างเดียว แต่ขาดความบริสุทธิ์ใจ การทำอิบาดะฮ์นั้นย่อมไม่ถูกตอบรับและไม่ได้รับผลบุญใด ๆ ถึงแม้ว่ารูปแบบภายนอกจะใช้ได้ตามหลักนิติศาสตร์ก็ตาม และการทำอิบาดะฮ์ที่มีเพียงความบริสุทธิ์ใจเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ถูกต้องตามศาสนบัญญัติ ย่อมถือเป็นการทำอิบาดะฮ์ที่บกพร่องและบางครั้งอาจถือว่าใช้ไม่ได้ตามศาสนบัญญัติ หรือเข้าข่ายเป็นอุตริกรรมทางศาสนา (عَدْو) อีกด้วย

■ บทลงโทษเนื่องจากทำชิรกอัล-อูลูฮียะฮ์

หากผู้กระทำความชิรกอัล-อูลูฮียะฮ์ในการปฏิบัติอิบาดะฮ์เป็นมุสลิมแต่เดิมและมีความรู้พื้นฐานในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ย่อมถือว่าบุคคลผู้นั้นสิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม (مُرُوء) เนื่องจากชิรกอัล-อูลูฮียะฮ์เป็นสิ่งที่ทำลายหลักเตฮีดที่มีนัยสำคัญซึ่งปรากฏอยู่ในการกล่าวคำปฏิญาณว่า لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ หมายถึง การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยการเป็นพระผู้เป็นเจ้าที่ได้รับการอิบาดะฮ์อย่างแท้จริงเพียงพระองค์เดียวทั้งในด้านความเชื่อ (إِلَاقَة) การพูด (الْقَوْل) และการกระทำ (الْعَمَل) ดังที่อิมามอัฏ-เฏาะหาวียฺ กล่าวว่าไว้ความว่า “และบ่าวจะไม่ออกจากการศรัทธา นอกเสียจากด้วยการปฏิเสธต่อสิ่งที่นำบ่าวนั้นเข้าสู่อการศรัทธา” ในที่นี้หมายถึง การกล่าวคำปฏิญาณตน (الشَّهَادَة) นั่นเอง เมื่อผู้กระทำความชิรกอัล-อูลูฮียะฮ์สิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม ย่อมจำเป็นต้องเตาบะฮ์พร้อมกับการกล่าวคำปฏิญาณตนใหม่ หากผู้นั้นยังคงยืนกรานก็จะถูกลงโทษด้วยการประหารชีวิตตามคดียุติธรรมความลักษณะอาญา ในกรณีนี้ผู้นั้นอยู่ในรัฐอิสลาม ดังที่ปรากฏในอัล-หะดีษว่า

مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ

ความว่า “ผู้ใดเปลี่ยนศาสนาของตน ดังนั้นพวกท่านทั้งหลายจงประหารชีวิตเขาผู้นั้น” (รายงานโดยอัล-บุคอรี)

เมื่อผู้สิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม (مُرُوء) ถูกประหารชีวิตแล้ว จะมีผลติดตามมา ดังนี้

1. ห้ามอาบน้ำสพ ห่อศพ และละหมาดให้แก่ผู้นั้น
2. ศพของเขาจะต้องไม่ถูกฝังในสุสานของชาวมุสลิม แต่ให้ขุดหลุมฝังศพเขาผู้นั้นในสถานที่ซึ่งอยู่ห่างจากสุสานของชาวมุสลิม
3. ไม่มีการสืบมรดกของเขาผู้นั้นจากบรรดาเครือญาติที่ใกล้ชิดซึ่งเป็นมุสลิม และทรัพย์สินมรดกของเขาต้องถูกมอบเข้าบัญชีตุลมาล

กิจกรรมท้ายบท

1. นักเรียนอธิบายประเด็นต่อไปนี้พอสังเขป

- โครงสร้างของศาสนาอิสลาม
- ความสัมพันธ์ระหว่างอัล-อิมาน อัล-อิสลาม และอัล-อิหฺसान
- ความแตกต่างระหว่างมุอฺมินและมุสลิม
- ผลที่จะได้รับจากการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ เพียงพระองค์เดียว
- เหตุผลที่เตาฮีดอัร-รฺูบูบียะฮ์และเตาฮีดอัล-อฺลุฮียะฮ์ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้
- เงื่อนไขของการอับาดะฮ์ที่จะถูกตอบรับ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำรายงาน พร้อมให้ผู้แทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน หัวข้อดังนี้

- เตาฮีดอัร-รฺูบูบียะฮ์
- เตาฮีดอัล-อฺลุฮียะฮ์

3. นักเรียนเขียนเรียงความหัวข้อ “อัลลอฮ์ ﷻ พระผู้ทรงสร้าง” ความยาว 1 หน้ากระดาษ